

Å R S M E L D I N G

2 0 2 5

VEGÅRSHEI BYGDETUN
JULIUS GRASÅSENS SAMLINGAR

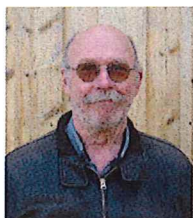

Endelig stod oljehuset fra Ubergsmoen klart ved parkeringen. Bilen tilhører Asbjørn Jørgensen.

Foto: Per Ivar Hommelsgård.

BYGDETUNETS STYRE OG VARAMEDLEMMER I 2025

Per Ivar Hommelsgård (leder)	Inge Selås (vara)	valgt inn fra Vegårshei kommune
Lars Espeland (nestleder)	Jakob Einar Olimstad (vara)	valgt inn fra Vegårshei kommune
Gro Songøygard Smørvik (sekretær)	Nils Petter Vigerstøl (vara)	valgt inn fra Vegårshei kommune
Stian Grasåsen (kasserer)	Nils Gunnar Grasåsen (vara)	valgt inn fra familien Grasåsen
Aud Gryting (styremedlem)	Ellen Bergan (vara)	valgt inn fra Vegårshei historielag
Gudrun Helga Myre (styremedlem)	Aud Mogen (vara)	valgt inn fra Vegårshei historielag

Per Ivar
(leder)

Lars
(nestleder)

Gro
(sekretær)

Stian
(kasserer)

Aud
(styremedlem)

Gudrun Helga
(styremedlem)

Kommentar til styret:

Jens Myre var i en periode inne i styret. Vararepresentanter kalles ellers inn når ordinær styrerepresentant ikke kan stille på et styremøte, men kan uavhengig av en slik innkalling delta. I tillegg kan ressurspersoner møte etter ønske. Alle tilstedeværende har rett til å uttale seg.

Dette året har det vært avholdt seks styremøter.

Referater har vært sendt til:

Bygdetunets styre, varamedlemmene, Åse Værland Breiung, Vidar Stebekk, Inge Vaaje, Jonas Grasåsen, Vegårshei kommune, Kjetil Torp, Eilef Vierli og revisor Torbjørn Sundsdal.

ÅPNINGSTIDER I 2025

Det ble planlagt og gjennomført sju temasøndager fordelt på månedene juni, juli og august, kl. 12.00–17.00, i tillegg til åpne onsdager mellom kl. 12.00 og 16.00 i juli måned.

FACEBOOK

Vegårshei Bygdetun har egen profil på Facebook. Initiativtaker Per Ivar Hommelsgård har ordnet og driftet denne på en veldig informativ og god måte, også i 2025. Han har brukt Facebook til å informere og opplyse om hva som skjer på museet, og han har lagt ut mange gamle bilder og historisk stoff fra Vegårshei, noe som har vakt stor interesse.

BYGDETUNETS HEIMESIDE

www.vegarshei-bygdetun.no

Vegårshei Bygdetun har i flere år markedsført seg via internett med egen heimeside, et enestående verktøy til formidling. Her finner en blant annet opplysninger om forestående aktiviteter og arrangementer. I tillegg lages det referater fra tilstelninger som har vært arrangert, fortrinnsvis med bilder til. På heimesiden kan en også finne mer generell informasjon om bygdetunet. Her kan en lese om de opplegg vi har for både barnehager og skoleklasser. Vararepresentant Inge Selås har hatt hovedansvaret for artikler og oppdateringer i 2025.

GRASROTANDEL

Alle spillere hos Norsk Tipping kan nå gi fem prosent av spilleinnsatsen sin til et lokalt lag eller forening de selv kan velge ved å oppgi organisasjonsnummeret deres. Forutsetningen er at foreningen har registrert seg i Frivillighetsregisteret. Vegårshei Bygdetun er registrert med organisasjonsnummer **971 329 564**.

Grasrotandelen reduserer ikke beløpet spilleren deltar i spillet med, og beløpets størrelse er den samme uavhengig av om spilleren vinner eller ikke. Vi retter her en varm takk til deg som har støttet oss ved å oppgi vårt organisasjonsnummer. Tusen takk!

UNDERVISNINGSSOPPLEGG

Vegårshei Bygdetun har flere pedagogiske opplegg å tilby både barnehager og skoler. I disse oppleggene gir vi et innblikk i hvordan folk levde «før oss».

Opplegg for barnehager

For barnehager der barna er fra 3–5 år, forsøker vi å skape en atmosfære av undring. I husmannsstua får barna oppleve hvordan det er å bo uten elektrisitet. Her tennes stearinlys og maten blir laget i grua. Barna blir også tatt med på sangleiker og regler, og museets gamle leiker blir tatt fram og sammenlignet med dagens. Opplegget for denne gruppa heter «Barn før oss».

I tillegg tilbyr vi opplegget «Jul i gamle dager» for kommunens femåringer. Ungene får høre om juletradisjoner og skikker som var vanlige før. Alt er knyttet opp mot en utstilling vi har i almuestaua, som viser griseslaktning, kakebaking, julevask, julekort, julehefter og symbolikken ved juletreet og julepynten.

Opplegg for skoleklasser

For 1.- og 2. klassinger går opplegget ut på å lære at levekårene for menneskene har endret seg gjennom tidene. De kan tas med på blant annet grautkoking på grua, de får prøve å karde ull, hente vann i brønnen og vaske tøy på gammelmåten. Dessuten lærer de sangleiker og regler. Opplegget for denne gruppa heter «Mennesker før oss».

Det er også laget et eget opplegg for 3.–5. klassinger, hvor klassen får være elever ved Hola skule en hel dag. Her får de en opplevelse av hvordan det var å gå på skolen i gamle dager (før sentraliseringen). Elevene møter i gamle klær og gammelt utstyr så langt det lar seg gjøre. I opplegget inngår utenatlekse før frammøtet og elevene blir hørt ved å stå oppreist ved pulten. Opplegget for denne gruppa heter «Skolen før oss».

Lilly Aas Bjørnstad har hatt hovedansvaret for opplegget inne på Hola skule også dette året, mens Gro Songøygard Smørvik har tatt seg av barnehagebesøk og 1. klasse-opplegg.

ET TRIST FARVEL

Vi minnes Karen Vegerstøl med både sorg og takknemlighet. Hun døde i januar 2025. Den følgende teksten ble lagt ut på hjemmesiden og stod også på trykk i Tvedestrandsposten.

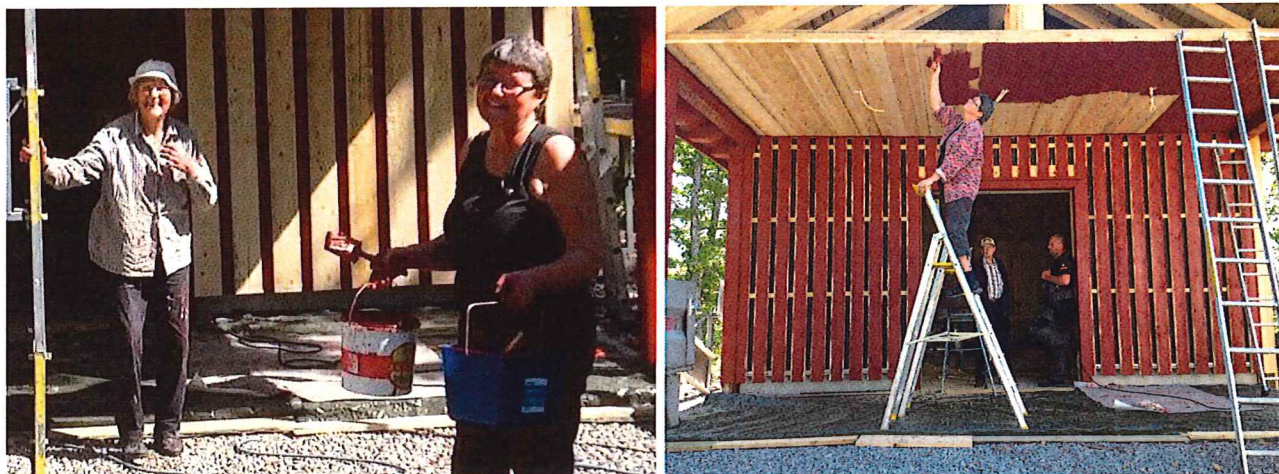

Foto: Per Ivar Hommelsgård.

Til minne om et ordens- og innsatsmenneske

Onsdag den 9. januar fikk vi den triste meldingen om Karen Vegerstøls bortgang. Hun er blant dem som har nedlagt størst innsats for Vegårshei Bygdetun, ikke minst med tanke på dokumentasjon og systematisering gjennom en rekke aktive år fra helt tilbake til 1990-tallet.

Det var nærmere bestemt i 1997 at Karen ble spurt om å være søndagsvakt første gang og på den måten ble kjent med museet og dets innhold. Dette ble starten på et godt og varig forhold mellom den da 38-årige bankmedarbeideren og bygdetunet. I 2000 rykket hun inn i styret, naturlig nok som kasserer. Fra denne posisjonen (og senere som sekretær) nøt hun stor tillit, ikke minst av museets nestor Åse Værland Breiung som hun samarbeidet lenge og godt med, til beste for museet og dets besøkende.

Karen hadde i alle fall fram til 2014 en finger med i det meste som skjedde på bygdetunet. Hun engasjerte seg blant annet når det gjaldt utstillingene i det hvite bygget. Videre tok hun seg av brorparten av papirarbeidet, inkludert henvendelser til ulike offentlige og private instanser. For eksempel utarbeidet hun et brannverndokument og en sikkerhetsplan i samarbeid med Tore Smeland i kommunen. Også fakturering og henvendelser til skoler og barnehager tok Karen seg av. Hun nedla også et stort arbeid i å digitalisere gamle konfirmasjonsbilder og vise disse fram for allmennheten. Dessuten satte hun bygdetunet på internettkartet, i form av en egen hjemmeside.

På denne måten var det Karen som på sett og vis førte data-alderen til Vegårshei Bygdetun. Hun fotograferte med digitalkamera, og hun la bilder ut på hjemmesiden. Ved hjelp av datamaskinen lagde hun også mange fine oversikter over ressurspersoner, forestående arbeidsoppgaver, informasjonsoversikter til bygningene og annet. Ikke minst la hun inn opplysninger om museets gjenstander. Om det sist nevnte har hun forklart at det gjaldt å skrive opp så mye man kunne finne ut om hver ting. Det handlet om vekt, materiale, bruksmåte og opplysninger om giveren.

Bygdetunets uoffisielle flaggskip handler om besøk fra egnens barnehager og småskoleklasser. Også her spilte Karen en framtrødende rolle. I samarbeid med andre ressurspersoner utarbeidet hun de heftene som stadig benyttes når slike besøk skal forberedes og gjennomføres. Heftene består av opplegg, sang- og prosatekster og pedagogiske tilnærmingar med begrunnelser. De utgjør med det en viktig ramme for disse verdifulle møtene mellom gammel tid og dagens barn og unge. Karen tok også mange fine bilder i tilknytning til disse besøkene.

Som leseren skjønner la Karen ned et bredt engasjement. I et intervju med Tvedestrandsposten 9. juli 2005 kom hun inn på hva som motiverte henne. Her ordla hun seg blant annet slik: «Noe av det gildeste med bygdetunet er at du gjenopplever så mye fra din egen barne- og ungdomstid.» Mange kan nok underskrive på verdien av slike gjenkjenner.

I Karens tid ble også de nå så populære temasøndagene etablert, med full satsing hver søndag i sommersesongen fra 2004. Som hun da formulerte seg overfor Tvedestrandsposten: «De besøkende, som det har vært mange av, synes det er spennende med noe nytt.» I det hele tatt resulterte temasøndagene i stadig flere besøkende – noe som også forsterket innsatsgløden. Dette forklarte hun på denne måten i intervjuet nevnt i forrige avsnitt: «Når du er guide på bygdetunet, oppdager du stadig at publikum er de virkelige spesialistene på hver sine områder. Hver eneste gang jeg viser rundt i samlingene, lærer jeg noe nytt.»

I 2008 ble Karen tildelt Vegårshei kommunes kulturpris, blant annet grunnet hennes utrettelige innsats for bygdetunet. Som mange andre ildsjeler opplevde imidlertid også hun at arbeidsoppgavene etter hvert ble mange og omfattende. Hun er likevel blant dem som har bidratt mest og lengst, med smil og entusiasme. Derfor slapp hun da heller aldri helt taket i de også så givende oppgavene. Når noen har trengt hjelp med eksempelvis identifisering av personer på bilder eller opplysninger vedrørende museumsgjenstander, har hun alltid vært på tilbudssiden.

Vi kommer til å savne Karens store engasjement for Vegårshei Bygdetun og lyser fred over hennes minne.

Inge Selås – på vegne av bygdetunets styre og dets vara- og ressurspersoner

Til venstre: Fra et arrangement i almuestaua (ukjent fotograf). I midten: Fra hestedagen i 2021 (Foto: Inge Selås). Til høyre: Karen var både bygdetunvenn og fuglevenn (Foto: Inge Selås).

BEGIVENHETER OG AKTIVITETER I 2025

07.04: ÅRSMØTE

Årsmøtet for bygdetunet samlet atten gode museumsvenner i almuestaua den første mandagskvelden i april. På programmet stod de sedvanlige årsmøtepostene, i tillegg til en presentasjon av Aust-Agder museum og arkiv ved direktør Ellen Aslaksen, samt visesang i regi av Odd Olsen.

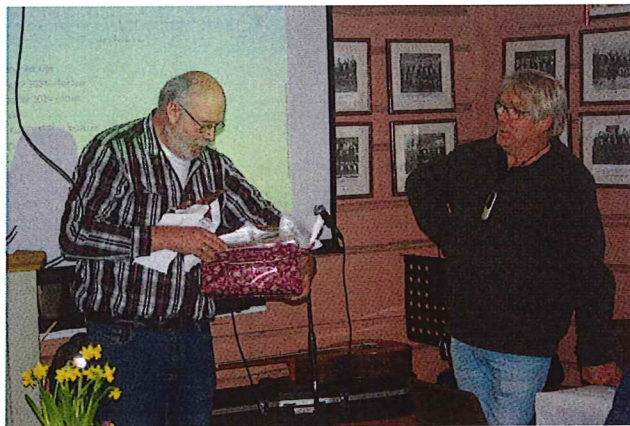
Styreleder Per Ivar Hommelsgård gjennomgikk bygdetunets meritter gjennom året 2024, med utgangspunkt i årsmeldingen som forelå og som alle gjestene kunne bla i under presentasjonen. Han framholdt blant annet at bygdetunet tydeligvis har en høy stjerne blant lokale bygdefolk. I alle fall er vi høyt oppe når det gjelder den grasrotandelen som kommunens innbyggere tildeler veldedige formål via tippemidlene.

Etter Per Ivars presentasjon hadde Stian Grasåsen en gjennomgang av årsregnskapet. Han kunne slå fast at arbeidet med Limyrahuset hadde falt veldig heldig ut for bygdetunet takket være poengene nevnt ovenfor. Med 2024-sesongens gode vær ble også besøket bra, rundt 1200 gjester totalt sett. Dermed gikk økonomien noenlunde i balanse.

Kveldens gjesteforeleser var Ellen Aslaksen fra Aust-Agder Museum og Arkiv. Hun la vekt på hvor mangfoldig denne sammenslutningen er, med femten kommuner som eiere og en rekke museer og fredningstiltak blant ansvarsområdene – fra det selvbetjente jernmuseet på Hovden i nord til Merdø gård utenfor Arendal i sør. Mer detaljert kom hun inn på Setesdalsmuseet som står på Unescos verdensarvliste, samt bymuseene i Grimstad.

I presentasjonen søkte Aslaksen som allerede antydte å vise det store omfanget til virksomheten hun leder. Likevel karakteriserte hun Kuben som selve flaggskipet i organisasjonen. Det var som hun sa bygd for sitt doble oppdrag; det å være både et museum og et arkiv. Slik sett ruger arkivet på vår felles hukommelse.

En gledelig nyhet var det at historielaget igjen tar til å røre på seg. Knut Sunde er nytnevnt leder, og han holdt et lite innlegg om planene deres framover. Ambisjonsnivået legges realistisk opp, med vektlegging av de innspillene som måtte komme fra involverte og interesserte. Det er også historielaget som rekrutterer to av medlemmene til bygdetunets styre.

Til venstre: Ellen Aslaksen holdt engasjement og humor oppe.

I midten: Visesanger Odd Olsen bidro med stort sett kjente melodier.

Til høyre: Styreleder Per Ivar og kasserer Stian er et sterkt radarpar. Her er det en nyslått pensjonist som pakker opp en forundringsgave gitt av styrets øvrige fem medlemmer.

Fotografier: Inge Selås.

VÅRDUGNADSDAGER OG FERDIGSTILLING AV LIMYRAHUSET

Det rapporteres om iherdig dugnadsarbeid i en hyggelig ramme onsdag 23. april. Skolen og butikken ble vasket, ved ble kappet opp og det ble raket løv ved skolen, almuestaua og i bjørkeparken ved brønnartroa. Kratt ble fjernet bak rødbygget. Lars Simonstad stilte med traktor og henger med kran og kjørte ut lasten fra byggetiltaket. Noen av de flotteste trærne har måttet vike plassen for servicebygget som er på gang. Stor last ble det, kanskje 6–7 kubikk delt på fire furuer.

Bidragstere denne gangen var Aud Gryting, Gudrun Helga Myre, Gro Songøygard Smørvik, Jon Bergan, Jens Myre, Per Ivar Hommelsgård og Lars Simonstad.

Fotografier: Per Ivar Hommelsgård

Det ble også en dugnad den 30. april, og torsdag den 15. mai trommet Stian Grasåsen sammen et habilt malingslag. Oppdraget var å tilføre «Nye Limyrahuset» et første strøk rødmaling. Vær og innsats stod i stil, og oppgaven ble gjennomført samme kveld, takket være Vidar Haugenes, Jakob Einar Olimstad, Torstein Spilling, Vidar Stebekk og koordinator Stian Grasåsen.

Som kasserer Grasåsen framhever har også dette prosjektet gått over forventning, både hva oppslutning og økonomi angår. Vi er jammen heldige som har så mange velvillige mennesker som viser omsorg overfor kulturskattene på bygdetunet. Med den hyggen som følger med et godt dugnadslag, kan vi uten å nøle si at denne forsamlingen bidragstere malte som katter – av lutter velvære! Det må legges til at det har blitt ryddet og vasket forbilledlig innvendig – for der så det på et tidspunkt ut som en krigsstil!

Fotografier: Vidar Stebekk.

29:06: MARKEDSDAG

Fotografier: Per Ivar Hommelsgård.

Som de siste årene startet hovedsesongen for bygdetunet med markedsdag. Den hadde vind i seilene, eller snarere i kastene; for søndag 29. juni bød på vindkast vi sjelden opplever på Vegårshei. Vinden var også til stede i overført betydning, for det meldes om publikumsrekord hva markedsdagene angår.

Årets utstillere var 16 i tallet. Igjen fikk vi god hjelp av Per Olsen, både med henblikk på organisering av bodene og innhenting av utstillere og selgere. Blant de mange bodene fant vi blant annet gammelt, men fullt brukbart verktøy. Fine trearbeider var også et slående innslag, samt dekketøy, smykker og bøker. Tekstiler og strikketøy var det en del av. Det var også mulig å kjøpe saft og honning. Noen av aktørene bedyrer at de koser seg så på tunet at de gjerne kommer tilbake. Kanskje får noen av dem etter hvert hevd på sin utstillingsplass?

Som antydning innledningsvis kunne det virke som om selveste Aiolos, vindens hersker, hadde tatt turen opp fra Hellas denne siste søndagen i juni. Den nevnte vinden skapte nok noen utfordringer utover dagen, og de verste kastene medførte ett og annet utrop. Likevel forløp arrangementet etter planen, en bebudet auksjon inkludert. Den omfattet blant annet et dødsbo og talte 36 gjenstander som i løpet av relativt kort tid fikk nye eiere. Auksjonarius John Geir Smeland svingte stilsikkert sin medbrakte klubbe og loset det hele i havn i samarbeid med Ellen Bergan, Jens Myre og Lars Espeland.

Ellers gikk det på sedvanlig vis unna på vafler, kaker, kaffe, pølser og is. Ikke minst må vi takke for de velsmakende kanelsnurrene fra Janne Doses café på Ubergsmoen. De femti kakene fikk straks sjumilsstøvler på. Takk også til alle positive utstillere som jo var denne dagens hovedpersoner. Vi er også så heldige at gode hjelpere stadig stiller opp i serveringstjeneste og som guider i bygningene.

06:07: LANDHANDELEN

At tidene har endret seg, er landhandelens historie et godt eksempel på. Bare på Vegårshei var det på et tidspunkt i forrige århundre elleve slike i drift. Det forteller at denne institusjonen har hatt stor betydning for livet på bygda. Her kunne en få både handel og en god prat, samt høre nytt før det samme eventuelt ble referert i lokalavisen.

Søndag den 6. juli var det nettopp landhandelen som stod i sentrum for bygdetunaktiviteten. Som mange kjenner til har vi en godt bevart landhandel inne på området vårt. Dessuten har vi fått restaurert et oljehus som nå er plassert nede ved parkeringen, i kledelig selskap med en telefonkiosk og to bensinpumper. Dette ble åpnet denne første julisøndagen.

Styreleder Per Ivar Hommelsgård ledet markeringen ved parkeringen der oljehuset som i sin tid stod ved krysset på Ubergsmoen og som tilhørte Gudrun og Georg Lillemo, har funnet sin pensjonstilværelse. Asbjørn Jørgensen har vært en viktig støttespiller i den avsluttende fasen. Denne dagen stilte han med veteranbil som illustrerende nok fikk plass ved den lille bygningen (se meldingens forsidebilde). Jørgensen fikk deretter æren av å klippe snoren og stå for åpningen av oljehuset som hittil siste bygningstilskudd til bygdetunet.

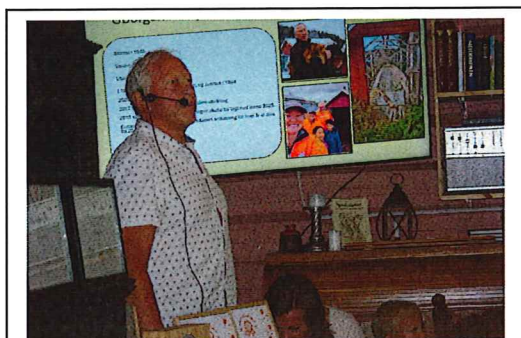
De besøkende ble ledet opp til landhandelen der en avduking skulle finne sted. Et forheng midt på veggen ble fjernet av Siri og Finn Aslaksen, barna til Svein og Karen Aslaksen. De har vokst opp med denne butikken, og vi er så heldige at de stadig stiller opp som søndagsinnnehavere på temadagene våre. Forhenget skjulte Freias sjokoladegutt. Et slikt emaljert originalskilt ble en gang på slutten av 1900-tallet stjålet fra butikkveggen, men nå er altså selveste sjokoladegutten tilbake!

Til venstre: Asbjørn Jørgensen har klippet snor. Til høyre: Siri Aslaksen, Hans Olaf Aanensen, Finn Aslaksen og Per Ivar Hommelsgård. Fotografier: Inge Selås.

Hans Olaf Aanensen var dagens hovedgjest. Han har stor forkjærlighet for historiske bygninger, gamle butikker inkludert. Ved den nye sjokoladegutten mintes han at han i 1957 hadde syklet fra Nelaug nedover langs landeveien. De hadde kommet til Aslaksens butikk, og det flotte skiltet av sjokoladegutten hadde gjort inntrykk på tolvåringen. Inne i almuestaua fortalte han om både dette og om landhandelens sentrale posisjon i norsk historie mer generelt.

13:07: FRA PELSDYRHOLD TIL HONNINGPRODUKSJON

John Georg forteller om veien fra pelsdyr til honningbier.
Foto: Inge Selås

At rev og mink kan være søte dyr, hersker det liten tvil om. Likevel har næringsveien for John Georg Songedal og hans familie på Ubergsmoen gått i retning av et om mulig enda søtere innhold. Det har gått fra pelsdyroppdrett til honningproduksjon. Dette var en utvikling som i første omgang tvang seg fram som følge av politiske vedtak, men som i neste instans inneholdt et bevisst valg om å ta opp en ide som Paul Songedal (John Georgs far) i sin tid hadde presentert for sønnen. Søndag 13. juli fikk de drøyt tretti frammøtte i almuestaua en orientering om denne næringsreisen.

Familien som sammen driver Honningmoen. Foto: Inge Selås.

At så mange familiemedlemmer stilte opp på denne presentasjonsdagen, understreket familiekonseptet til fulle. Foruten søstrene Helene, Sofie og Marianne som alle hadde innlegg inne i almuestaua, var Paw Mu på fjorten til stede. Den ett år eldre broren, Wah Say, hadde på sin side valgt seg fisketur denne sommerdagen, noe som ikke var helt uforståelig. Mor Anne deltok med innspill fra bakre rekke, noe også Åse Gunn Brattekleiv gjorde (John Georgs søster). På bildet ser vi også de engasjerte guttene Eskil og Torjus.

Vi er så heldige at Songedals prisbelønte honning også selges fra vårt birøktermuseum. Dessuten har John Georg på gang et prosjekt som handler om å sette opp et par pelsdyrhus i området mellom parkeringsplassen vår og Bærslåttbua, for slik å minne oss om næringens betydning for bygda og regionen. Siden pelsdyroppdrett har spilt en så viktig rolle for kommunen og til og med fått innpass i kommunevåpenet, er det på sin plass at bygdetunet tar vare på deler av denne viktige historien for lokalsamfunnet vårt.

ÅTTI ÅR MED FRIHET

På bygdetunet er vi så heldige å ha vårt eget krigstidsvitne i Åse Værland Breiung (født 1933). Hun er datter av Julius Grasåsen og stilte opp i et panel søndag 20. juli, slik hun også gjorde det i 2020. Denne sommerdagen fikk hun selskap av Asbjørn Erichsen, Lars Espeland og Stian Grasåsen – som på hver sin måte hadde familierelaterte innfallsvinkler til okkupasjonstiden og frigjøringen. Sistnevnte er for øvrig barnebarn av Julius. Markeringen vår av fredsjubileet ble ledet av Nils Petter Vigerstøl.

Panelet vårt under denne fredsmarkeringen – som fikk et ettertenksomt preg med tanke på de krigene som har rast i senere tid og den lidelsen som følger med, ikke minst i Ukraina og i Gaza. Fra venstre: Åse Værland Breiung, Lars Espeland, Asbjørn Erichsen og Stian Grasåsen. Foto: Inge Selås.

Åse fikk æren av å innlede mimringen, og spørsmålet fra Nils Petter Lød rett og slett «hvor var du 7. juni 1945?» Hun kunne svare at faren hennes, Julius Grasåsen, hadde reist inn til Oslo og Stortinget i forkant. Han var tross alt stortingspolitiker. Så sendte han bud på kone (Gudrun) og datter. Åse kan huske at de ble bedt om å ta med niste, selv om de skulle få bo på hotell Ansgar. Tolv år gammel fikk hun i neste omgang plass på Honnør Brygga i Oslo i påvente av kongens ankomst, oppstaset i bunad. Etter den store mottakelsen ble det festet til langt på natt.

Det som skjedde fem år tidligere, ble en mørk kontrast til dette – når møteleder spolte tilbake til krigsutbruddet niende april. «Da var jeg på Langan,» kunne Åse fortelle. Dette var et småbruk beliggende øst i Vegårshei og eid av Julius. Et tysk fly passerte lavt over huset, og Åse kan erindre hvordan det fikk koppene på bordet til å klirre.

I fortsettelsen fikk vi høre Lars fortelle om den tidlige motstandsviljen i Vegårshei og nærmeste omegn, mens Stian grep tak i den politiske siden av situasjonen med utgangspunkt i sin bestefars (Julius Grasåsen) opplevelser niende april. Asbjørn Erichsen supplerte med sin fars erfaringer i møtet med den tyske okkupasjonsmakten, både i form av prøvelser på Arkivet og i Oslo.

Nils Petter Vigerstøl viser fram et bilde tatt i august 1945 der kong Haakon blant andre hilser på vegårsheingen Knut O. Vaaje. Foto: Inge Selås.

27:07: BARNAS OG HESTENS DAG

Dagen inneholdt blant mye annet en stilig hestekortesje med presentasjoner av de firbente i tillegg til eiere og trenere. Også redskaper og hjelpemidler knyttet til hestehold fikk vi en innføring i. På bildet ser vi kusken Benedikte Hauge og passasjerene Gudrun Helga Myre og Åse Værland Breiung i en kurvtrille etter Alis Takserås. Bakenfor sitter Margit Frøitland i en brudesal som skriver seg fra Vaaje tilbake til 1865. Foto: Inge Selås.

Søndag den 27. juli hadde vi det nærmeste vi kommer et adelig besøk på Vegårshei Bygdetun. De mange barna fikk stifte nærmere bekjentskap med rolige og harmoniske hester som både lånte bort hesteryggen sin og som trakk vognlass langs grusveien gjennom tunet. Dessuten var det premiehester til stede, sammen med fornøyde eiere og habile trenere. Musikalske toner i form av trekkspill, gitar og sang ledsaget oss også gjennom dagen.

Stian Grasåsen siterte en spalte fra Finansavisen med vekt på formuleringen «verden er bygd på hesteryggen». Han ledet oss gjennom dagen med både informasjon underveis og med en presentasjon av hester og tobente aktører. Men det var på hesteryggene at verden ble bygd denne dagen, med unge og kanskje uerfarne, men engasjerte hesteentusiaster. Vi vil tro og håpe at opplevelsene var positive. Det syntes i alle fall mot slutten av dagen ettersom flere av de tilstedeværende barna gjerne tok seg en bonustur. Vi utvidet spontant og med glede åpningstiden, for noe gildere enn henrykte barn kan vi knapt tenke oss.

Fotografier: Inge Selås.

03:08: FRA VEGÅRSHEI TIL JORDENS ENDER

Første søndag i august var viet temaet som Knut Sunde kalte «Fra Vegårshei til jordens ender». Det handlet om historien til Guds menighet på Vegårshei og de reisene som representanter herfra har hatt i inn- og utland. Sunde har gjennom en årrekke spilt en aktiv rolle i menigheten og har god oversikt over emnet, men ville snarere kalle sitt bidrag for betraktninger enn et gjennomført foredrag. Like fullt fikk de rundt femti publikummerne et godt innblikk i mange av menighetens prosjekter og profilerte aktører opp gjennom historien.

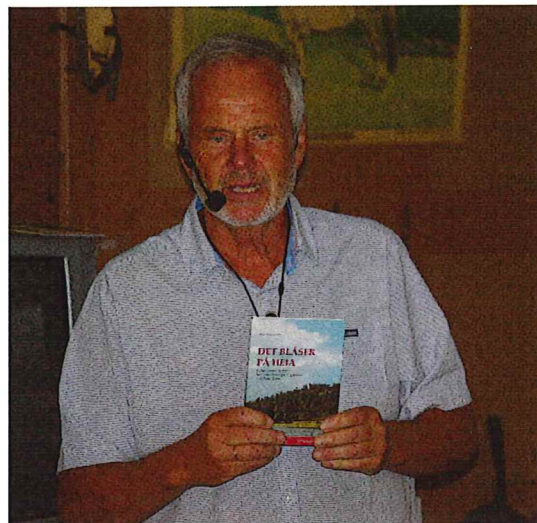
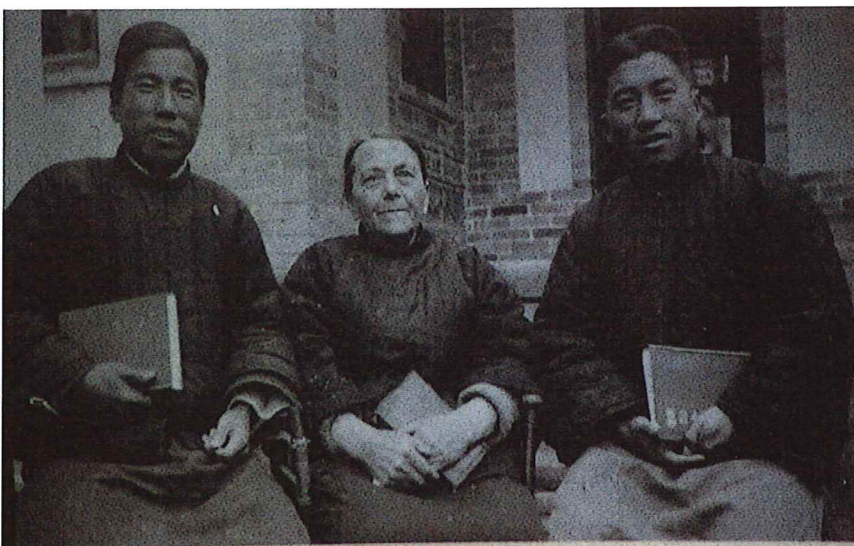
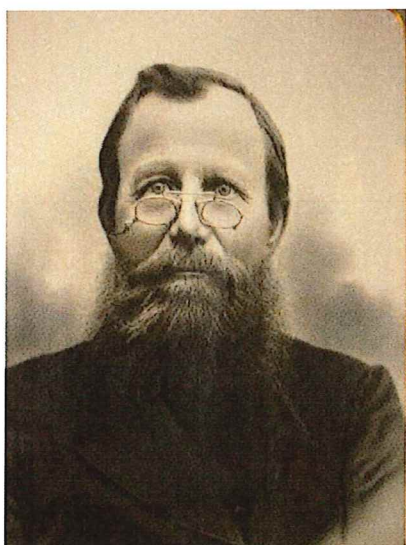

Foto: Inge Selås

Menigheten ble stiftet i 1889. Knut Aas, som den gangen var ordfører i kommunen, var primus motor for dette. 300 personer meldte seg da faktisk ut av statskirken og etablerte sin egen menighet. Den første tiden var dominert av indremisjon, men inn på 1900-tallet ble det misjonert i så vel Afrika som Kina. Knut Sunde tok oss med i denne fascinerende historien og lot oss bli kjent med flere av de mest sentrale personene.

En av de mest profilerte misjonærene er Anne Skollenborg som var i Kina fra 1902 til 1938. Så mens Knut Aas introduserte indremisjon med utgangspunkt i Vegårshei, kan en si at Skollenborg var blant dem som åpnet verdensdøren og førte menigheten i retning av jordens ender. Også Knut Salvesen var en viktig person her ettersom han drog til Afrika i 1901.

I nyere tid har også Bolivia i Sør-Amerika kommet med, i tillegg til at vegårsheiinger har reist til land som Tanzania og Rwanda. I de aller siste årene har det vært satset mye på Moldova. Sunde la i sin framstilling vekt på det humanitære aspektet ved aktiviteten. Her inngår både opplæringsarbeid og helsehjelp. Som han sa gjelder det å ha syn for å hjelpe andre.

Vi ser Knut Aas til venstre og til høyre Anne Skollenborg under hennes opphold i Kina.

10:08: VETERANKJØRETØY

Med rekordmessige 144 veterankjøretøy på tunet vårt den 10. august kan det trygt sies at det lå mange arbeidstimer bak det de rundt fire hundre skuelystne fikk beundre. Av tidshensyn kunne dessverre ikke alle kjøretøy hedres på lik linje, men et utvalg doninger fikk kjøre gjennom tunet to ganger – som en parade i forkant av en avstemning foretatt av et utvalg publikummere.

Det ble en folkefest med nesten utsolgte matboder og med hyggeprat i alle bygdetunets krokar. Fotografier: Inge Selås.

Det var ikke bare skinnende kjøretøy som ble hedret denne augustdagen. Stian Grasåsen, bygdetunets kasserer, innledet en liten runde fra utescenen vår. En av hans onkler het Anders Grasaasen, og han opprettet i sin tid to fond til støtte og glede for både bygdetunet og kulturlivet ellers i kommunen. Det ene fondet viet han som nevnt til bygdetunet, innrettet mot nye bygninger og nye gjenstander til museet. Det andre fondet hadde derimot et bredere nedslagsfelt i form av hele kulturlivet på Vegårshei. Bakgrunnen for det hele var at fondets medlemmer hadde funnet en verdig mottaker i Ingunn Ettestøl og hennes restaurering av Ettestølsaga langs fylkesvei 3700. Grasåsen delte ut bidraget på fem tusen kroner sammen med et maleri han selv hadde laget for anledningen.

Sekvensen ble avsluttet ved at Anders Grasaasens søster, Åse Værland Breiung, sa noen ord om denne eldre broren og hans engasjement for både tunet og kulturen som sådan. Mens Åses far og bygdetunets stifter Julius Grasåsen hjalp litt til da sønnen Anders etablerte sin møbelfabrikk i etterkrigstidens Oslo, var sønnen behjelpelig da bygdetunet begynte å ta form på 1980-tallet. Ifølge Åse ville det blitt vanskelig å få satt opp de første byggene uten den økonomiske støtten som sønnen kunne by på. Spesielt ble det hvite bygget sponset godt fra hans side. Åse sluttet elegant sirkelen ved å nevne at hennes far Julius og Lars Ettestøl var gode venner og hadde mye med hverandre å gjøre.

Stian Grasåsen, Ingunn Ettestøl og Åse Værland Breiung.
Foto: Inge Selås.

ONSDAGSÅPENT MUSEUM

Som tidligere år holdt museet åpent onsdagene i juli. Det ble i alt fem onsdager, med et lite høydepunkt 9. juli. Da var det nemlig bakedag i husmannsstua. Siden bakerovnen ikke hadde vært i bruk på ett år, var det som ved tidligere anledninger nødvendig å fyre den opp dagen i forveien. Dessuten ble det fyrte med spesialved i to og en halv time på selve bakedagen, for slik å sikre god nok varme før brødene ble satt inn. Med andre ord ligger det solide forberedelser bak et vellykket sluttprodukt.

En avgjørende del av forberedelsene er godt tilberedte brøddeiger. Her har bygdetunet spesialkompetanse i form av bakstekonene Aud Gryting, Ellen Bergan og Gudrun Helga Myre. De stilte opp i år som i fjor. Brødene ble satt inn kl. 12:00 og var klare til å skjæres opp til «sokkerskjever» med godt smør kl. 13:00.

Også i år var vi så heldige at Mia Ramleth kom med søsterkakedeig og former, og disse ble ekspedert inn rett etter at brødene var tatt ut. De stekes altså på ettervarmen. Dermed ble det søsterkake og kaffe fra kl. 14:00.

Mellom 30 og 40 personer besøkte oss denne onsdagen. Vi takker for frammøtet! Dessuten må vi takke så mye for en ny og praktisk skåte til å frakte brødene ut og inn av bakerovnen med. Mia Ramleth hadde fått Gunnar Arne Myren til å lage en slik til oss. Den vil komme til stor nytte!

Her skal det bli bakerovnsbrød! Vi ser Ellen Bergan i lykkelig selskap med perfekt tilberedte brødemner.

Foto: Per Ivar Hommelsgård.

VEGÅRSHEIDAGEN 16. AUGUST

Lørdag 16. august var det i forbindelse med Vegårsheidagene markedsdag i Myraparken sentralt i kommunen. Selveste Lars Vegard kunne fra sin bysteposisjon overvære et myldrende liv i form av salgsboder, fysiske aktiviteter, underholdning fra scenen og ulike foreningers profileringsframstøt. I begivenhetenes sentrum befant også Vegårshei Bygdetun seg.

Som tidligere hadde vi også en gjettekonkurranse av det uhøytidelige slaget. Den inneholdt både historiske gjenstander og annet av allmenn interesse. Vi hadde også loddboken vår fremme, slik at interesserte kunne forhåndskjøre lodd inn mot høstbasaren vår.

Denne gangen hadde vi felles visningsplass med historielaget. Forhåpentligvis kan et revitalisert historielag bli en verdifull samarbeidspartner i fortsettelsen. Vi har jo mye av det samme nedslagsfeltet når det gjelder interessefelt og temavalg.

Fotografier: Inge Selås.

PELSDYRHISTORIKKEN NÅR BYGDETUNET

John Georg Songedal har gått i spissen for å sette opp et par revehus i terrenget mellom parkeringen og bærslåttbua. Dette arbeidet er nå påbegynt, også med en plan om å rigge til et tilstøtende, lite museumsbygg inneholdende utstyr som fulgte med reveholdet. Det kan tilføyes at Nissedal pelsdyrslag har støttet etableringen av denne museumsdelen med 30 000 kroner.

Til venstre: Revegård fra Raudsandmoen fremst og fra Ubergsmoen bakerst.
Til høyre: Tomt til pelsdyrmuseum og kaldtlager, i forlengelse av en utvidet parkeringsplass.
Foto: Per Ivar Hommelsgård.

UTVIDET PARKERINGSPLASS

Parkeringsplassen ble utvidet helt ned mot Bærslåttbua i 2025. Det var nødvendig med bedre plass for å kunne ta imot større grupper på populære dager, men de store furutrærne ble heldigvis spart.

Nilsen Maskin har stått for arbeidet, med et resultat som har gitt over førti nye plasser. Det bør holde selv på godt besøkte veterandager.

Foto: Per Ivar Hommelsgård.

PLANENE OM ET SERVICEBYGG

Prosessen ble oppsummert slik i referatet fra årets siste styremøte, 24. november 2025:

«Vi har nå holdt på siden våren 2020 med å få til et servicebygg. Vi har hatt flere forslag i styret, og flertallet valgte å arbeide videre med forslaget til ARKI-STRAI, med håp om å kunne åpne et nytt bygg til 40-årsjubileet høsten 2024. Vi har arbeidet hardt og lenge med å finne finansiering, men innser nå at vi må gå for et nedskalert alternativ.»

Konklusjonen er altså å jobbe i retning av et mindre bygg, men fremdeles med en egen skauavdeling. Noe av utfordringen er at omsetningen må opp for å tilfredsstille de kravene som stilles til et slikt bygg. Håpet er likevel å kunne starte en byggeprosess våren 2026.

HØSTBASAREN

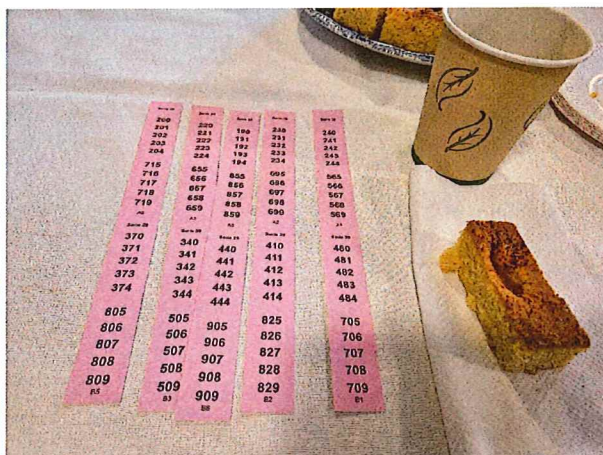

Foto: Per Ivar Hommelsgård og Anne Kristine Grasåsen.

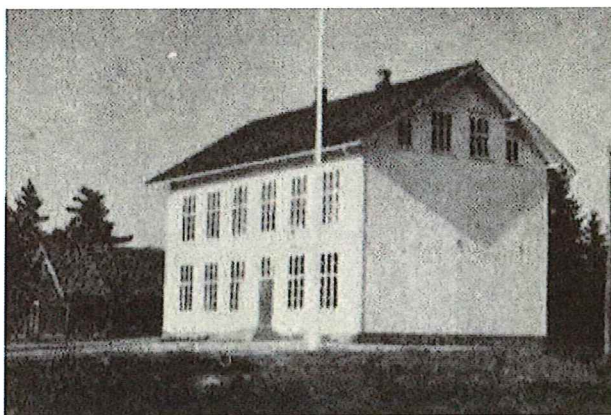
Det er sjelden så galt at det ikke er godt for noe. Med høsten kommer lavere temperaturer og fravær av bygdetunets temasøndager, men også hyggestunder som vår tradisjonsmettede høstbasar. I år var torsdag den 9. oktober pekt ut som basarkveld.

De trofaste bygdetunvennene Aud Gryting, Ellen Bergan, Gro Songøygard Smørvik, Gudrun Helga Myre og Per Ivar Hommelsgård tok seg av de siste forberedelsene. Som bildet viser, omgjorde de almuestaua til kafélokale med 40 sitteplasser.

Det ble 26 gjester denne torsdagskvelden. Tombolahjulene til Inge Vaaje begynte nesten å gløde, og sjokoladen fikk nye eiere. Også kakene sørget for at det ikke ble kalorimangel i løpet av kvelden. Aud og Ellen hadde tross alt med seg velsmakende bakst, og Gudrun Helga kokte kaffe.

Per Ivar stod for underholdningen. Han hadde tatt for seg bindet *Norges Bebyggelse* fra 1953. Her var det bilder av hus som er borte i dag eller ombygd. 52 hus var med i spørrekonkurransen (se oversikt nederst), og de var hentet fra ulike kretser i bygda vår. Med litt diskusjon og litt hjelp med hvilken krets huset var fra, ble faktisk alle husene gjenkjent. Selv utenbygdsfolk kunne svare på mange av gåtene.

Basaren gav oss 27 520 kroner brutto, penger som kommer godt med. Vi takker alle som har gitt vekk gevinster og spesielt Eurospar på Brokelandsheia for hovedgevinsten som var spekemat til ti personer.

Både Ufsvatn skole og Myra skole var med i quizen til Per Ivar. Foto: Norges bebyggelse.

SPESIELLE GAVER

Dette året har vi en lang rekke med givere, sortert i avsnitt der gavene har et visst slektskap.

Fra en anonym giver har vi fått flere flotte og sjeldne utstoppede fugler. Planen er å plassere dem i skauens hus når det kommer på plass. Enn så lenge har ett av eksemplarene vært å studere i det hvite byggets andre etasje, der det er musefritt. I tillegg har Kjell og Gunn Abusland fra Tromøy gitt oss et utstoppet elghode som kommer til å bli plassert i det røde bygget, nærmere bestemt i gavlen over trappa. De har også forært oss en stor tiur som vi muligens setter i hjørnet mot scenen inne i almuestaua, eventuelt i det hvite bygget der det allerede er ei røy.

Per Ivar med den flotte tiuren. Kanskje skal endelig røya gitt av Jens Martin Dalen og stoppet ut av Arne Harveland få selskap. Foto: Inge Selås.

I forbindelse med etableringen av en pelsdyravdeling nede ved Bærslåttbua har det kommet inn noen gaver. John Georg Songedal har vært en hovedperson her, og han har bidratt med reveskur. Det samme har Øystein Forland. Av Aud Gryting har vi fått materialer til kaldtlager for en verdi av 25.000 kroner. Dette er materialer etter Steinar Bolstad som han hadde liggende ved hytta si. Ellers har Olav Magne Kvisli bidratt med diverse aktuelt materiell.

Etter nevnte Steinar Bolstad har vi også fått annet utstyr, blant annet et par lengdeløpsskøyter og et kasseapparatkamera. Det sistnevnte kan betraktes inne i almuestaua, mens skøytene ennå ikke har fått sin endelige plass. Ellers har Odd Bolstad gitt oss diverse innbo og løsøre fra barndomsheimen. Noe er foreløpig plassert i det røde bygget, mens annet etter avtale er solgt på auksjon. Den stilige tråbilen som Steinar og Odd benyttet i guttedagene, blir å finne i motorbua.

En anonym giver har kommet med melkespann, ei hattetine og en krokppe/langpipe med røykebord/stativ. Vedkommende har også gitt oss ei krukke for salting av mat, en reserveskitupp i aluminium og en morter i tre.

Nye attraksjoner: Ei krokppe og en årgangstråbil. Foto: Inge Selås.

Helje Marie Olsbu er også en av årets hovedgivere, Fra henne har vi fått et nisteskrin etter prost John Aas (1793–1867), kjøpt på auksjon av Aanon Eriksen fra Gjerstadstranda, oldefar til Helje. Dette blir naturlig nok plassert i prestekammerset. Hun har også levert et par fôrede skisko, kjøpt av Gunnar Seland høsten 1960 og gitt til Helje. Disse finner vi plass til i butikken, mens ei veske laget av skomaker Gunstein og Borghild Kleivane og kjøpt av Torborg Grantangen, blir plassert i skomakerrommet.

Før Eli Hommelsgård døde, hadde hun pakket ned noen saker hun ville gi til bygdetunet. Disse har sønnen Håkon kommet med. Det er en fjøsfrakk, et par fjøssko (kjøpt hos Harald Seland) og et fjøshodetørkle. I det vedlagte brevet stod det at dette skulle henges i gangen på Limyrahuset. Videre var det lagt ved to mårskinn.

Oddbjørg Harekjær fra Grimstad har gitt oss ei fin kinne og en bismervekt. Begge deler blir plassert i Husmannstaua. Fra Geir og Gunn-Karin Lillemo har vi fått et reklameskilt for Drammens is, en fryseboks for is, trykknapper med monteringsmaskin og butikkpakkepapirholder. Dette blir plassert i det restaurerte oljehuset.

Bane Nor har rustet opp Vegårshei stasjon og har i tiknytning til det gitt oss et kafébord og to stoler som har stått i venterommet på stasjonen helt siden åpningen av denne. Også dette er plassert i oljehuset, ettersom det ikke er plass oppe i jernbaneutstillingen. Også fra Anders Grasåsens fabrikk har vi tidligere fått stoler, og i år ble vi tildelt et bord derfra.

I 2024 fikk vi en hestevogn av Jakob Takserås. Siden den ikke ble med i 2024-årsmeldingen, får den plass her. Se ett av de nederste bildene på side 12 der den er i bruk på hestedagen. Til slutt må det også nevnes at Karen Vegerstøl, som er omtalt tidligere i meldingen, har latt oss beholde en mengde flotte ting som hun gjennom en årrekke har hatt utstilt på museet.

HØSTDUGNADSDAGER

Fra 10:00 til 18:00 var det god dugnadsaktivitet mandag 13. oktober. De seks frammøtte fikk gjort og sagt mye i den trivelige atmosfæren vi heldigvis alltid kan by på når gode støttevenner dukker opp. Som styreleder Per Ivar Hommelsgård har skrevet i en e-post: «Det skal være hyggelig å være med på dugnad på bygdetunet.» Kaffe og kake er derfor et like selvsagt innslag som rydding og ordning.

Dette var den første dugnadsdagen i en trilogi, og denne gangen ble det prioritert å pakke ned ting som kan bli ødelagt av høst- og vintermusa. Videre sørget Gro for at plantene kunne få seg et vinteropphold på Songøygard, mens det ellers ble ryddet på uteområdet. Det ble ikke bare hyggelag; også et vedlag ble satt opp.

Til stede var Aud Gryting, Gudrun Helga Myre, Gro Songøygard Smørvik, Jon Bergan, Lars Espeland og Per Ivar Hommelsgård.

Også de to påfølgende mandagene, 20. oktober og 27. oktober, stilte villige mannskaper opp for å bidra med ryddeoppgaver inn mot vinterhalvåret.

På den siste dugnadsdagen, selve finalen, møtte tolv ressurspersoner opp. Noen raket vekk en del av høstlauvet som har kommet ned, og noen ryddet kvist på tomte til det planlagte servicebygget. Men også innendørs var det aktivitet.

Som bildene avslører var det god stemning ved bordet, noe som er en selvsagt del av dugnadsoppleggene våre. Vi må jo ikke gjøre skam på Norges nasjonalord!

Inne i kroken i almuestaua gjorde dessuten Gro S. Smørvik og Åse V. Breiung klar en utstilling tiltenkt kommunens femåringer litt nærmere jul. Samtidig som det er litt vemodig å rigge ned i de øvrige bygningene, er julemarkeringen en årlig milepæl.

Foto: Gro S. Smørvik.

Foto til venstre: Vi ser fra fra venstre Gro Songøygard Smørvik, Aud Gryting, Åse Værland Breiung, Nils Petter Vigerstøl, Jon Bergan, Vidar Haugenes, Birgit Mo, Gudrun Helga Myre og Ellen Bergan. Foto til høyre: Mange flotte løvtrær gir både naturvennlig trivsel og høsttrim med gode samtaler. Foto: Per Ivar Hommelsgård.

FEMÅRINGENE I DESEMBER

Også i år fikk vi adventsbesøk av kommunens femåringer. Mandag den 1. desember dukket de opp, 21 i tallet. Med nysgjerrigheten i helspenn fikk de en dose jul på gamlemåten; med historier, sanger og utstilt julepynt. Til forskjell fra de siste årene var også hesten til stede, samt en utsendt reporter fra NRK-Sørlandet.

Litt av poenget med dette årlige opplegget er å lure inn en porsjon historisk bevissthet fra tidlige år. Vi ønsker rett og slett å gi barna en litt annerledes opplevelse enn det en moderne jul legger opp til, med en noe mer nøysom livsstil som en del av grunnplanken. Derfor er også våre folk tidsriktig kledt, iført enkle og praktiske plagg. Ikke minst vektlegges de arbeidsintensive forberedelsene som fant sted, i form av slakting, baking og husvask. Åse Værland Breiung formidlet inntrykk fra slike sysler til en lyttende barneflokk, slik hun har gjort så mange ganger tidligere. At smågrisene de hadde blitt så glade i skulle slaktes, gjorde nok litt inntrykk på de besøkende. Men slik var livet på gården. Dessuten ble det mye god mat av det, hvorav også ørene ble benyttet. Gro Songøygard Smørvik supplerte om baketradisjoner og de magiske sju slagene.

Selvsagt er det rom for kos og hygge også i et historisk perspektiv. Inger Ettestøl bød i så måte på julehistorier, blant annet Prøysens fortelling om bygda som glemte at det var jul. Gro presenterte på sin side «Musevisa» i tekst og tegninger. Ved de oppsatte bordene inne i almuestaua ble det dessuten tid til noen formingsaktiviteter. Her var også vår egen Aud Gryting i sving, samt de fem ansatte som stilte fra barnehagene. Et grantre med levende lys (forsiktig tent) ble i neste omgang et utgangspunkt for sang og juletrengang, etterfulgt av grøtspising og besøk av nissen; sistnevnte i Per Ivar Hommelsgårds solide skikkelse. Også Nils Petter Vigerstøl medvirket fra bygdetunet.

Litt utetid med lek ble det også. Som et høydepunkt fikk barna kjøre hest og vogn, med Vegard Grasåsen som kusk. Dette ble behørig filmet av NRKs utsendte medarbeider som Stian Grasåsen hadde lyktes i å sette på saken.

Takk til Caféhjørnet som sponset grøten for oss!

Foto: Nils Petter Vigerstøl og Stian Grasåsen

BESØKENDE

Vi har totalt hatt cirka 1 200 besøkende i 2025 (onsdager og søndager i sommersesongen, samt ulike gruppebesøk), samme resultat som i 2024. Som i fjor ble det til sammen fem barnehage- og skolebesøk. Det var de samme som i 2024; Tjenna barnehage fra Risør, førsteklasse fra Vegårshei og fjerdeklassene ved henholdsvis Åmli og Vegårshei skole (sistnevnte delt i to grupper), samt femåringene fra kommunen vår i desember. Det kan ut fra dette trygt sies at vi har et stabilt antall besøkende.

Av gruppebesøk kan nevnes kulturvennavdelingen i Arendal Røde Kors (14. mai), Arendal misjonskirke (11. juni), Arendal dagsenter (18. juni), seniorgruppen til IL Express (1. juli), Øygarden institutt fra Grimstad (29. juli) og Mauråsen flyktningmottak (28. august). Dessuten har det vært noen private bestillinger med fra to til ni personer involvert.

GAVER, HJELPEBIDRAG, DUGNADSARBEID OG SPONSING

Som tidligere år ble det i 2025 ble det lagt ned mange dugnadstimer på bygdetunet, så vel vår som sommer og høst. En stor takk rettes til alle som velvillig har stilt opp! Til sammen er det registrert 2 890 dugnadstimer i løpet av året, hvorav 122 personer har bidratt. En stor takk går spesielt til alle frivillige bakere som har bidratt til trivsel og kjøkkensalg.

Sommerens plenklipping er tatt hånd om av Per Ivar Hommelsgård og Nils Gunnar Grasåsen, mens snøryddingen er besørget av Nottolv Vangstad (oppkjørsel) og Per Ivar Hommelsgård (fresing av gangveier).

Snowking på Ubergsmoen har også dette året gitt oss gunstige priser på pølser og is. I tillegg har Janne Dose fra kaféen Daily Dose bidratt med rimelige kanelsnurrer og kringlestenger til kjøkkensalget.

SITATER FRA BYGDETUNET DETTE ÅRET

Her er det alltid koselig å komme (kommentar fra en «gjenganger»).

Det er gamle karameller på butikken (guttunge som hadde fått med seg at Olav K. Vaaje bød på smørbukkarameller inne på landhandelen).

Et imponerende sted med en levende historie og entusiastiske formidlere! Dette anbefales på det varmeste (omtale hentet fra Internett).

Vegårshei, 2. januar 2026

Inge Selås

Inge Selås (varamedlem)

Per Ivar Hommelsgård
Per Ivar Hommelsgård
(leder)

Lars Espeland
Lars Espeland
(nestleder)

Gro Songøygard Smørvik
Gro Songøygard Smørvik
(sekretær)

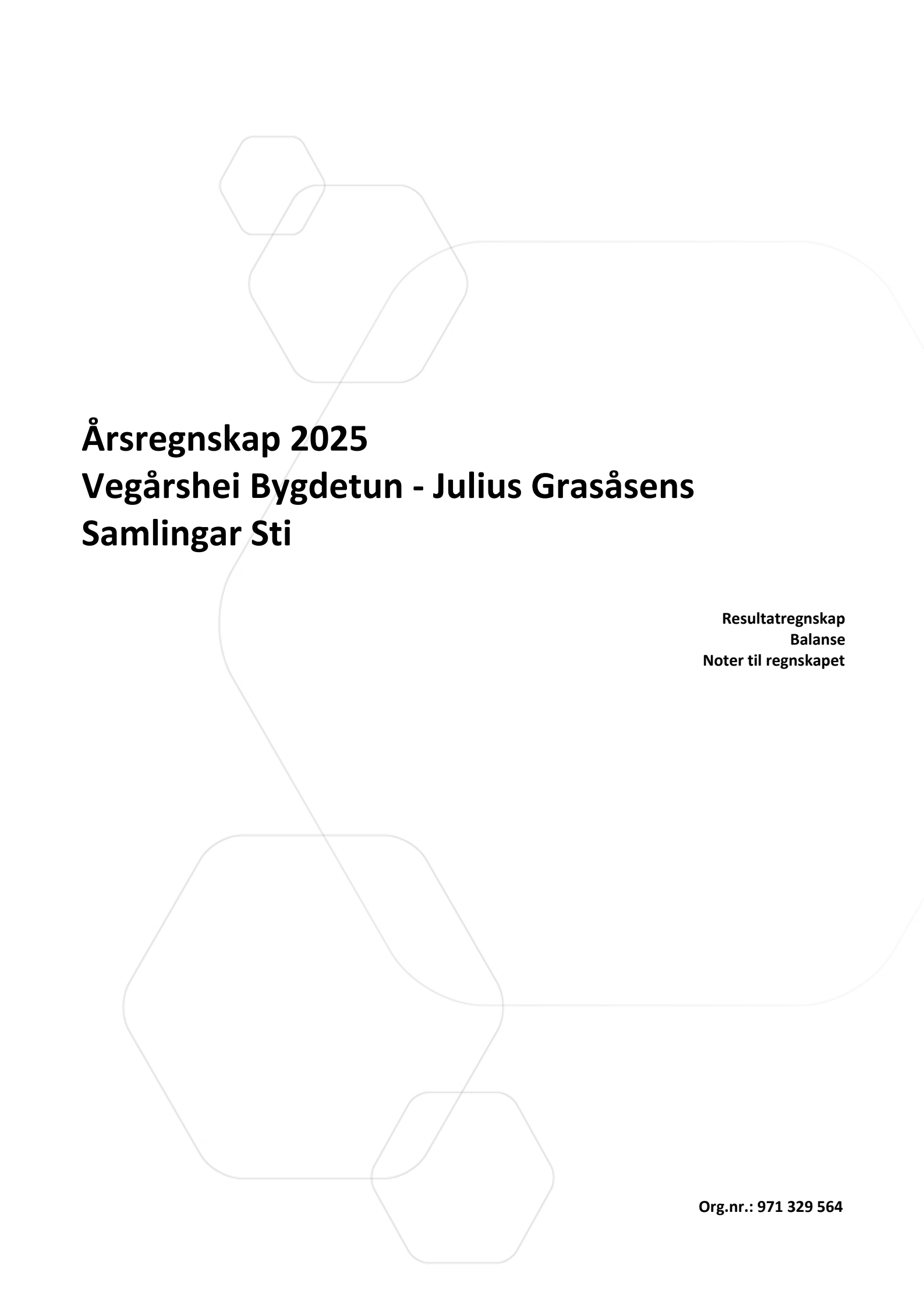
Stian Grasåsen
Stian Grasåsen
(kasserer)

Aud Gryting
Aud Gryting
(styremedlem)

Gudrun Helga Myre
Gudrun Helga Myre
(styremedlem)

Åpen butikk og gjensynsglede. Bedre blir det ikke! Foto: Inge Selås.

Årsregnskap 2025

Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens

Samlingar Sti

Resultatregnskap
Balanse
Noter til regnskapet

Org.nr.: 971 329 564

RESULTATREGNSKAP

VEGÅRSHEI BYGDETUN - JULIUS GRASÅSENS SAMLINGAR STI

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2025	2024
Salgsinntekt	2	229 954	242 803
Annen driftsinntekt	2	318 966	533 587
Sum driftsinntekter		548 920	776 390
Varekostnad		17 385	26 034
Lønnskostnad	3, 4	1 133	30 562
Annen driftskostnad	3, 4	350 623	782 773
Sum driftskostnader		369 141	839 369
Driftsresultat		179 779	-62 980
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt		81 400	77 993
Annen rentekostnad		11 671	13 058
Resultat av finansposter		69 729	64 935
Årsresultat	6	249 508	1 955
OVERFØRINGER			
Avsatt til bunden egenkapital		-49 002	41 295
Avsatt til annen egenkapital		298 510	-39 340
Sum overføringer		249 508	1 955

BALANSE

VEGÅRSHEI BYGDETUN - JULIUS GRASÅSENS SAMLINGAR STI

EIENDELER	Note	2025	2024
ANLEGGSMIDLER			
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	5, 7	1 420 721	1 321 805
Sum varige driftsmidler	5	1 420 721	1 321 805
Sum anleggsmidler		1 420 721	1 321 805
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Andre kortsiktige fordringer		90 313	39 910
Sum fordringer		90 313	39 910
Bankinnskudd, kontanter o.l.		2 013 838	1 891 358
Sum omløpsmidler		2 104 151	1 931 268
Sum eiendeler		3 524 872	3 253 073

BALANSE

VEGÅRSHEI BYGDETUN - JULIUS GRASÅSENS SAMLINGAR STI

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2025	2024
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Grunnkapital		1 000 000	1 000 000
Annen bundet egenkapital		51 228	100 230
Sum innskutt egenkapital	6	1 051 228	1 100 230
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital		2 064 959	1 766 449
Sum opptjent egenkapital	6	2 064 959	1 766 449
Sum egenkapital	6	3 116 187	2 866 679
GJELD			
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	7	143 394	159 342
Øvrig langsiktig gjeld		133 330	146 664
Sum annen langsiktig gjeld		276 724	306 006
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		25 430	26 148
Annen kortsiktig gjeld		106 532	54 240
Sum kortsiktig gjeld		131 961	80 388
Sum gjeld		408 686	386 394
Sum egenkapital og gjeld		3 524 872	3 253 073

Vegårshei, 09.03.2026

Styret i Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens Samlingar Sti

Per Ivar Hommelsgård
styreleder

Stian Grasåsen
styremedlem

Aud Gryting
styremedlem

Gudrun Helga Myre
styremedlem

Gro Songøygard Smørvik
styremedlem

Lars Espeland
styremedlem

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og NRS 8 - God regnskapsskikk for små foretak.

DRIFTSINNTEKTER

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV ANLEGGSMIDLER

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV OMLØPSMIDLER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Note 1 Virksomhetens art og lokalisering

Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens Samlinger Sti er et selskap der virksomheten omfatter Drift av kulturhistoriske museer. Selskapet er lokalisert i Vegårshei kommune.

Note 2 Salgsinntekter

	2025	2024
Salgsinntekter		
Billettinntekter og matsalg	184 372	188 764
Basarinntekter	24 906	29 978
Salg bøker	4 085	4 500
Annet salg	16 591	18 561
Sum	229 954	241 803
Andre driftsinntekter		
Tilskudd Vegårshei kommune	120 000	90 000
Tilskudd Limyrhuset	0	308 052
Andre gaver og tilskudd	23 750	41 000
Sponsoravtale Agder Sparebank	25 000	25 000
Momskompensasjon	144 972	57 496
Grassrotandelen Norsk Tipping	5 244	12 039
Sum	318 966	533 587

Note 3 Andre driftskostander

	2025	2024
Strøm	26 621	37 615
Kommunale avgifter etc.	0	500
Gjenstander for utstilling	0	784
Inventar og utstyr	9 848	5 687
Rekvisita, arbeidsklær etc.	18 504	6 180
Rep. og vedlikehold bygg	51 949	29 043

Rep. og vedlikehold annet	21 459	16 330
Honorarer	82 881	48 903
Kontordrift	80	12 535
Møte- og reisekostnader	0	14 936
Annonse og reklame	55 912	49 051
Forsikringer	68 443	62 413
Andre driftskostnader	14 726	18 304
Sum	350 423	302 278

Note 4 Lønnskostnader og ytelser

LØNNSKOSTNADER

	2025	2024
Lønninger	0	8 500
Andre ytelser	1 133	22 062
Sum	1 133	30 562

Stiftelsen har ingen ansatte Og det er ikke utbetalt noen godtgjørelse til selskapets styre.

Note 5 Anleggsmidler

	Sikrings- prosjekt	Tomt, vei og parkering	Bygningr	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.25	83 214	220 872	1 519 594	1 823 680
+ Tilgang kjøpte driftsmidler		98 916		98 916
= Anskaffelseskost 31.12.25	83 214	319 788	1 519 594	1 922 596
Akkumulerte avskrivninger 31.12.25	57 500	10 000	434 375	501 875
= Bokført verdi 31.12.25	25 714	309 788	1 085 219	1 420 721

Det gjennomføres ikke avskrivninger på stiftelsens faste eiendom.

Stiftelsen eier en tomt på 37,1 dekar, g.nr. 32, b.nr. 64 og 67. Denne eiendommen er gitt som gave

Note 6 Egenkapital

	Grunnkapital	Annen bunden egenkapital	Annen fri egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 31.12.2024	1 000 000	100 230	1 766 449	2 866 679
Årets resultat		-49 002	298 510	249 508
Pr 31.12.2025	1 000 000	51 228	2 064 959	3 116 187

Stiftelsen har en grunnkapital på kr. 1 000 000. Denne skal stå urørlig, mens rentene kan benyttes til anskaffelse av bygninger og løsøre til samlingene i overensstemmelse med stiftelses formål. Sum bunden egenkapital skal være inntestående på egen bankkonto.

Note 7 Fordringer og gjeld

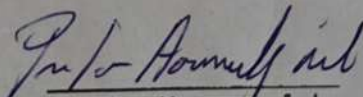
	2025	2024
Fordringer med forfall senere enn ett år		
Sum	0	0
Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år		
Gjeld til kredittinstitusjoner, ca.	79 000	95 000
Annen langsiktig gjeld, ca.	68 000	80 000
Sum	147 000	175 000
Gjeld sikret ved pant	143 394	159 342
Fast eiendom	1 420 721	1 321 805

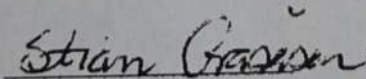
BALANSE**VEGÅRSHEI BYGDETUN - JULIUS GRASÅSENS SAMLINGAR STI**

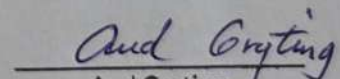
EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2025	2024
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Grunnkapital		1 000 000	1 000 000
Annen bundet egenkapital		51 228	100 230
Sum innskutt egenkapital	6	1 051 228	1 100 230
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital		2 064 959	1 766 449
Sum opptjent egenkapital	6	2 064 959	1 766 449
Sum egenkapital	6	3 116 187	2 866 679
GJELD			
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	7	143 394	159 342
Øvrig langsiktig gjeld		133 330	146 664
Sum annen langsiktig gjeld		276 724	306 006
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		25 430	26 148
Annen kortsiktig gjeld		106 532	54 240
Sum kortsiktig gjeld		131 961	80 388
Sum gjeld		408 686	386 394
Sum egenkapital og gjeld		3 524 872	3 253 073

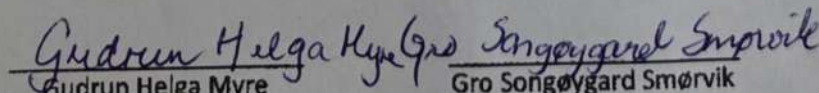
Vegårshei, 09.03.2026

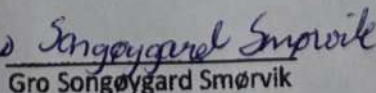
Styret i Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens Samlingar Sti

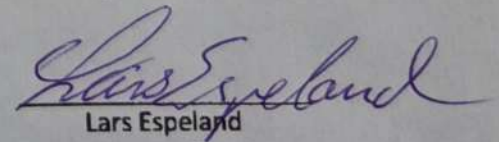

Per Ivar Hommelsgård
styreleder

Stian Grasåsen
styremedlem

Aud Gryting
styremedlem

Gudrun Helga Myre
styremedlem

Gro Songøygaard Smørvik
styremedlem

Lars Espeland
styremedlem

Til årsmøtet i
Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens Samlingar STI

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Vegårshei Bygdetun - Julius Grasåsens Samlingar STI som viser et overskudd på kr. 249 508. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2025, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2025, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med den internasjonale revisjonsstandarden for revisjon av regnskap til mindre komplekse enheter (ISA for MKE). Våre oppgaver og plikter i henhold til ISA for MKE er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Besøks- og postadresse: Teknologiveien 9, 4846 Arendal
Telefon: 37 19 67 00
Bankkonto: 7314 05 00256

Foretaksregisteret: 981 497 023 MVA
E-mail: arendal@rg.no
Hjemmeside: www.rg.no

Medlem av Revisorgruppen

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA for MKE, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar, på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om forvaltning*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Arendal, 09.03.26
Agder-Team Revisjon AS

Torbjørn Sundsdal
Statsautorisert revisor